

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját NÁDASSY JÁNOS szerk. helyettes címére Nyiregyháza, kell küldeni. A bel- és külmissióra vonatkozó közlemények Scholtz Ödön lelkész, rovatvezető címére Ágfalvára (Sopronm.) küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
NOSZKÓ ISTVÁN
rákoskeresztúri lelkész.
Szerkesztő-helyettes:
NÁDASSY JÁNOS ny. lelkész.
Főmunkatárs:
SCHOLTZ ÖDÖN ágfalvi lelkész.

A lap ára: Egész évre 12 K
Félévre 6 K
Negyedévre 3 K

Egyes szám ára 40 fillér.

* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK. Vezércikk: Prohászka püspök a pápás indexen. Irta: *Dr. Szlavik Mátyas.* — Az új énekesről. (Vége.) Irta: *Czékus László.* — **Belélet.** — **Pályázatok.** — **Hirdetések.**

Prohászka püspök a pápás indexen.

Valamikor a 80-as évek végén, római és német egyházpolitikai kérdésekben a magyar kath. egyház mai legtudósabb püspökével már hadakoztunk. Ő, esztergomi theol. tanár korábban a „Magyar Sion” hasábjain támadott, én a „Prot. Egyházi és Iskolai Lap”-ban védekeztem. Érdes és satyrikus hangon támadta meg nagymesteremet: *Beyschlag* halle. wittenbergi egyet. theol. tanárt s vele engem is, az ő hűséges tanítványát, mint „szócsövét” akart megsebezni. Azóta Székesfehérvár püspöki székébe emeltetett, kinek tudása, népszerűsége s erős írói és szónoki egyénisége előtt mi is kalapot emelünk. Személyesen nem ismerjük, sohasem láttuk vagy hallottuk, de műveit ismerjük s azokat állandóan figyelemmel kísérjük. Avatott tollát s hatalmas dialektikáját már ellenünk folytatott akkori inkább külső hatása, mint benső meggyőződésű hadakozásaiból is kiéreztük.

Ennek a minden ízében, még szellemes felületességében is modern tudós püspöknek legújabb 3 műve, u. m. „*Az intellektualizmus túlhajtásai*” (akad. székfoglalója), „*A modern katholicismus*” és „*Több békességet*” (az „Egyházi Közlöny” 1909. évi nagyhirű karácsonyi vezércikke) — mint a fővárosi lapokból is olvashattuk — mult hó 6-ikán a tiltott könyvek pápás jegyzékébe, a hirhedt index-be került. Abba a társaságba, a melyben Cartesiustól Kantig a legkiválóbb modern bölcselek, a klasszikus német költők és tudósok, a legkiválóbb modern írók s a kathólikusok közül egy Kopernikus, Fenelon s legújabban egy Höhler, Döllinger, Schell, Ehrhard és mások foglalnak helyet. Ez az index kongre-

gatió a maga tömjénfüstös és szenteltvizes kryptaszagával és ósdi spanyol—olasz theol. maradiságával a reformáció óta következetesen kiközösít minden modern szellemi haladást és fejlődést a kath. irodalomból, hermetice elzárja a kath. ifjúságot a modern irodalom szellemi termékeitől s anthemákkal sujt minden törekvést az új idők és eszmék szolgálatában. Mi is volna mai modern kulturrendszerünk, ha az indexkongregációt dohos szagu inquisitios tilalmait követnők?!

De mit is tartalmaznak Prohászka püspöknek tiltott művei, amelyeket annak idején az Órallóban (a Több békességet c. karácsonyi szózata az akkori érdemes szerkesztővel, új püspökünkkel együtt) s legújabban a Prot. Szemle májusi füzetében mi is ismerttünk s amelyek ennek a római pápás, a theológiában járatlan „központi ellenőrző szervnek és állítólagos irányító közegnek” tiltakozását kihívták?!

Hát semmit mást, mint a mit minden művelt mai modern keresztyén embernek vallania és éreznie kell, s amelylyel csak a római pápás hierarchia és annak középkori skolasztikus tanrendszere nem tud megférti, mert dogmáival, infallibilis hatalmi érdekeivel és ósdi Syllabus-féle encyklikáival állandó kerékkötője minden haladásnak. Ezekben a művekben azt hirdeti Prohászka, hogy a mai pápás dogmarendszer „nem illik bele mai kulturrendszerünkbe” és a főpapság óriási vagyona és ismert kezelése „a modern világ erő- és funkció-megosztásába”; továbbá, hogy „nem engedi magát számüzetni, exkommunikálni a kultúrvilágból”; hogy „nem állítja a vallást ellentétbe a tudománnyal és a kultúrával”; hogy „hajlandó a vallás külső gyakorlatait kevésbe venni és inkább a bensőséget

sürgetni“ s hogy „kiemeli a vallás szellemi karakterét és erélyesen küzd annak formalismusa ellen“; hogy „a római egyház ideológiája majdnem minden téren ellentétben van a tudományval és a tudományra támaszkodó mai társadalom ideológiájával“ s hogy végül — és ez nagyon fontos — „az infallibilitás tana révén — s ebben igaza van — tévedések, hiányok, visszaélések csúszhatnak be az egyházba“ stb. stb.

Hát biz' ezek a tételek erősen személyes és prof. felfogású igazságok, amelyeket azonban soha sem lehet összeegyeztetni a mai pápás egyház dogma- és hatalomrendszerével, mint az máig is, mint az antimodernista mozgalom is igazolja, haladást és fejlődést nem ismerve, a hit és erkölcs keresztyén világát is pusztán *hatalmi kérdésnek* minősíti és kezeli. Hisz ez éppen a protestantizmus élet- és világfelfogása és Prohászka püspök tartalmas és tanulságos vallás-, élet- és viláphilosóphiája minden ízében *protestáns philo-sóphia*, amelynek nincsen helye a corpus mortuumhoz hasonló más pápás dogma- és hatalomrendszerében. A pápás indexkongregáció tehát következetesen járt el, a midőn Prohászka püspök műveit — állítólag hazai jezsuita denunciacióra — betiltotta. Iszonyuan téved tehát az *Ujság*-nak az a felfogása, amely szerint „a mai katólicizmusnak nincs oka ellenségének tekinteni a haladást, mert semmiféle haladás mellett nem avulhat el s hogy nincs az a fejlett világ, melyben a katólicizmus egészen korszerűen meg ne találná világjelentőségű misszióját.“ Mert nem lehet haladásról szó ott, ahol az egyéni, személyes hitbeli és tudományos meggyőződés megtagadásával és index-encyklikaszerű megrendszabályozásával a kath. egyház a maga szervezete szerint legfőbb tekintélyének vallja a (csalatközhatlan) pápát s a csalhatatlansági dogma alapján törvényül fogadja el annak (kathedraszerű) kijelentéseit.“ („Az Ujság“ ez évi június 13. sz. vezércikkéből). Ne feledjük, hogy maig is ríktó ellentét van a Krisztus evangéliuma és a vatikán világias, hatalmi és erőszakos politikája között.

S mit tett Prohászka püspök az indexkongregáció letiltó kijelentésére? Hát *meghátrált Róma előtt* és Schell és Ehrhardhoz hasonlóan meggyőződését megtagadva, a vatikáni kényszer előtt „laudabiliter se sub-jecit!“ Hase találó szava szerint a nagyhirű Hefele püspökhöz hasonlóan benne is „*a püspök megölte a tudóst*“, *Krisztus* helyett *Rómát* választotta s a dogma nála is korri-

gálta a személyes vallásos és tudományos meggyőződést. Maga Prohászka állítólag így nyilatkozott a dologról: „Műveimben nem fordul elő dogmatikai fejtegetés, mely a kath. hitet sérthetné. De amennyiben az indexkongregáció az egyház tanaival ellentétben állót talált volna műveimben, természetesen *alávetem magam az egyház szavának*.“ Ezt a meghátráló eljárást nevezi *Heimann* a maga klaszikus etikájában a személyes erkölcsi-ség megtagadásának, tehát erkölcstelen eljárásnak.

Pedig a próféták, apostolok és reformátorok soha sem tagadták meg személyes vallási meggyőződésüket. Császár és birodalom, sőt az egész világ előtt tántoríthatatlanul követték a martyrium útján is személyes életfelfogásukat. De Prohászkaiban nem volt meg az etikai erő meggyőződésének és ebből folyó következményeinek hűségese követésére. Élére állhatott volna egy Rómától független nemzeti kath. egyházi mozgalomnak. De közjogi állása, püspöki vagyona és tekintélye, no meg az udvar hagyományos politikája nem engedte meg neki a modern, művelt és türelmes kath. mozgalom mai hódítása dacára e nagy lépés megtételét. S ez éppen Prohászka püspök tragédiája, a melyen mi protestánsok anélkül, hogy félre-vernők a harangokat, csak örvendhetünk. Hát csak haladjanak tovább a hazai kath. egyházban is az index által jelzett szük és sötét középkori ösvényeken! Nem irigyeljük meg tőlük!

Dr. Szlavik Mátyás.

Az új énekesről.

(Folytatás és vége)

De van még ennél nagyobb hibája is, és ez *nyomatási hiba*! Az még hagyján, hogy három énekben (215, 378 és 442) egyes betűk fel vannak cserélve, s kilenc énekben (222, 223, 249, 269, 369, 423, 445, 490, 524) egy-egy betű hiányzik, de az már nagyobb hiba, hogy az 570. számú énekből *négy*, a 385.-ből *öt* betű, az 512.-ből pedig épp *négy szótag* hiányzik amiket majd az éneklőknek kell taláalomra bejegyezniök; s még nagyobb hiba, ahol egy hiányzó betű miatt a szó más, és pedig különös értelmet nyer, Igy p. o. a 282.-ben ahol „*elejtünk*“-et olvashatunk „*felejtünk*“ helyett, a 314.-ben, ahol „*ennem*“ van „*lennem*“ helyett, vagy pláne a 433.-ban, ahol „*ordítasz*“ van „*fordítasz*“ helyett.

Hát biz' e hibákat nem mindenki tudja és fogja majd kijavítgatni. Egy énekeskönyvtől elvárjuk, hogy az hibátlan legyen. Csodálkozom, hogy oly előkelő nyomdából, mint a Hornyánszkyé ily hibákkal kerülhetett ki az új énekesünk.

S a könyv külalakjára vonatkozólag is van még egy észrevételem.

Keresztjelvény van rajta, akár a róm. kath. papok breviariumain. Én megvallom, jobb szerettem volna, ha annak a helyét a kehely — ez a protestáns keresztjén jelvény — foglalta volna el. S megmondom az okát is, hogy miért?

Jól tudjuk azt mindnyájan, hogy a kereszt valamikor a szent hajdankorban a szeretetnek a jelvénye volt, s máig is annak kellene lennie. De vajjon az-e ma is valóban? Én tagadom. Engem egy hosszú és szomorú élettapasztalás arról győzött meg, hogy az ma nem az!

Ha olvasom a keresztjén egyház régebbi történetét, ekkor azt látom, hogy a szent kereszt jelvénye alatt zsidókat és mohamedánokat s az ugynevezett „eretnekeket“ Jézus tiszta tanainak e hű követőit is ezrenként hurcolták vérpadra és máglya halálra „ad majorem dei gloriam“ Róma inquisitorai, az emberiség e legnagyobb imosztorai; ha olvasom hazai protestáns egyházunk történetét, ismét azt látom, hogy ugyancsak a szent kereszt jelvénye alatt üldözték és sanyargatták három század óta egyházainkat, s hurcolták fogságba, vagy küldötték gályákra papjainkat, tanítóinkat s legjobbainkat a Szelepcsényi és Kolonits-féle alakok, hazai történelmünk e sötétlelkű farizeusai; ha figyelemmel kísérem hazai kulturális közéletünket s olvasom lapjainkat s ha látom a budapesti egyetemen évenként megújuló s a szerzetes iskolákból oda került ifjuság által inscenizált kereszt heccekét, s a ma is gomba módra szaporodó különféle kongregációs szent egyleteket, olvasóköroket stb. melyek ma mind a kereszt jelvénye alatt működnek, ekkor ama szomorú tapasztalatra jövök, hogy ma a kereszt nem a mindeneket összekapcsoló szeretet, hanem inkább a mindeneket szétválasztó gyűlölet, a felekezeti elfogultság és türelmetlenség tüntető jelvényévé lett. Én legalább erre a szomorú tapasztalatra jutottam; s azt hiszem hogy a legtöbben a híveink közül is. Legalább sok helyütt láttam, hogy a híveink szívesebben veszik a kehely jelvénnyel ellátott énekes- és imakönyveket, mint a keresztet. Elég volna, ha mi a keresztet csak a szíveinkben hordoznók.

Bocsánat e kis kitérésért. De ezt kötelességemnek ismertem megemlíteni.

Különben a legmelegebben ajánlhatom ez új énekeskönyvet úgy lelkésztársaim, mint gyülekezeteink szíves figyelmébe. Azt hiszem, hogy evangélikus egyházaink leghálásabb köszönetét és elismerését érdemelték ki magoknak úgy a szerkesztőbizottság, mint az énekírók és fordítók is, akik a kiváló munka közrebocsátása által aere perennius érdemet szereztek magoknak egyetemes egyházunknál.

Adja Isten, hogy ez az új énekes is mozdítsa elő közöttünk a hanyatló hitbuzgóságot, evangélikus vallásunk és egyházunk szeretetét. Quod Deus faxit!

Czékus László.

BELÉLET.

Terray Gyula m. kir. udvari tanácsos. Ő felsége a király, a személye körüli minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére, Terray Gyula gömöri evang. egyházmegyei főesperesnek, sok évi buzgó és eredményes működésével

szerezett érdemei elismerésül a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta. Midőn e köztudomású tényt lapunkban mi is megörökítjük, kívánjuk, hogy e fényes kitüntetés még ne a leáldozó nap alkonypirja, hanem egy eddig is páratlanul tevékeny élet további lelkesítője legyen. A kitüntetésben nemcsak a személyi érdem elismerését, de a királyi kegynek egész evang. egyházunk iránti megnyilatkozását kell látnunk.

Szepesi lelkészi értekezéslet. Május hó végén tartotta a szepesvármegyei általános lelkészi egyesület a tagok élénk részvételével kilencedik rendes évi közgyűlését. Az elnök, Székely Gyula tátraaljai esperes indítványára, bold. Zelenka Pál püspök emléke jegyzőkönyvíleg megörökített; az új püspök, Geduly Henrik az egyesület diszelnökévé választott és táviratilag üdvözlétét küldte neki a közgyűlés. Az új tagokat: Podhorányi Kálmánt, Alexy Bélát, Adriányi Gézárt szeretettel fogadta a közgyűlés körébe. Binder Jenő késmárki liceumi vallásánár érdekes és szép felolvasást tartott, melynek tárgya: „Die Religion Lessing's volt. Steinacker Roland svedléri lelkész pedig mint bíráló, eszményi bírálatot írt. Binder az ugynevezett modern nézeteket a vallásról ecsetelte, a rationalista álláspontra helyezkedett, Steinacker a pozitív álláspontot foglalta el. Szerinte Lessing nem állt keresztjén alapon, ennek következtében befolyása a keresztjenségre káros volt. Mindkét munka megérdemelné, hogy nyomtatásban is megjelenjen, mindkét munka együttesen kiadva nyereség volna a vallásos irodalomra. Kern Ede matheóczi lelkész a lelkészek fizetésrendezéséről beszélt. A közgyűlés elhatározta, hogy e régen vajudó kérdésben erélyes lépéseket tesz. Az összes lelkészi egyesületek felhívandók, hogy közösen jelenjünk meg a magas kormányznál és sürgessük jogos igényeink kielégítését. Egyházunk befolyásos férfiai, akik helyet foglalnak a főrendi és a képviselőházban, felkérendők ügyünk támogatására. Ha minden tényezőben a komoly akarat meg lesz súlyos helyzetünkön segíteni, akkor a jövő év elejétől joggal várhatjuk a 2400 koronás alapfizetést és a 400 koronás évtödös korpótléket. Kallath Károly pénztáros és Ratenberger Ferenc könyvtáros jelentései tudomásul szolgálnak Koch Aurélnak, az „Glaubensbote“ fíradhatatlan szerkesztőjének a közgyűlés 200 korona évi tiszteletdíjat szavazott meg. Jövőben a Szepességen levő három lelkészi kör egy és ugyanazon tudományos kérdéssel fog foglalkozni, úgy, hogy a közös értekezésleten alaposan hozzászólhasson mindenki a felvetett kérdéshez. A jövő évben a közös tárgy: A konfirmáció. Mivel 1912-ben 50 éves évfordulója lesz a szepesi fraternitás megalakulásának, a lelkészi egyesület ugyancsak Gánócson ugyanazon a napon, június 11-én fogja tartani X-ik rendes évi közgyűlését. Az elnök zároszával és a jegyző imájával véget ért a közgyűlés.

Papi értekezéslet. A pestmegyei esperesség lelkészei Budapesten július 4-én tartották konferenciájukat. — Elsősorban elnökül *Sárkány Béla* főesperest választotta meg az értekezéslet. — Tárgysorozatából felémeltjük Kovácsi Kálmán előadását az aszódi algymnásiumnak 8 osztályú főgymnásiummá való fejlesztése tárgyában s ennek folytán az értekezéslet az eszmét magáévá teszi s annak fejlesztése iránt lépéseket tesz s az esperességi közgyűlésben tárgyalni fogja, azonkívül e cél sürgetése céljából egy a lelkészekből és tanítókból álló küldöttséget meneszt a kultuszminiszterhez. — Második tárgy volt Noszkó J. előadása az

országos evang. lelkészegyesület létesítése tárgyában. Többeknek hozzászólása után a lelkészi konferencia elhatározza, hogy az eszmét helyesli, szükségesnek tartja, a maga részéről támogatja, sőt felhívja az összes esperességi lelkészi értekezletet, hogy ez eszmét pártolják és az egyesület létesítését előmozdítsák.

Jegyzőül újból Koreny Márton, pénztárosul Jankó Károly, ellenőrül Riecsánszky Endre, felügyelő bizottsági tagokul Dobronyovszky Gyula és Jakabfi György lettek megválasztva s Jankó pénztárosnak eddigi buzgó működéseért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a közgyűlés.

Dr. Baltazár Dezső püspök. A tiszántúli ref. egyházkerület a püspöki székbe egyhangúnak mondható lelkesedéssel (712 szavazattal 60 ellen) dr. Baltazár Dezső hajduböszörményi lelkészt és az alsószabolcs-hajduvidéki ref. egyházmegye esperesét emelte. Még alig 40 éves. Az alkotó munkát szomjuhozza. Az O. R. L. E. megteremtője. A jövő nagy feladatok benne keresik emberüket, épen úgy, mint nálunk evangélikusoknál Geduly Henrik püspökben. Öregek és aggastyánok édes-kényelmes elvét, a „quieta non movere-t” az építés verejtékes, de áldásos munkája váltja fel. Beiktatása augusztus 15-én lesz. Isten kegyelme kísérje működését!

Segélyegyleti közgyűlés. A pestmegyei özvegyárva segélyegylet 1911. július hó 4-én Budapesten tartotta közgyűlését *Sárkány Béla* esperes elnökle alatt. A segélyegylet számadását a felügyelőbizottság javaslata alapján a közgyűlés elfogadta. E számadások szerint az egylet vagyona 304.371 korona 51 fillér, melyből 10.000 korona tartaléktöke gyanánt van kezelve. A nyugdíjazott tagok, vagy özvegyek ez évben egyenként 975 kor. segélyben fognak részesülni. Pénztári forgalom 136.335 korona 93 fillér volt. — Új tagokul felvétettek: Blatniczky Pál czinkotai és Szilárd Miklós gyóni lelkészek. A rákospalotai parcellázásról szóló jelentést, amely szerint a 42.0000 korona adott kölcsönből a rákospalotai egyház már csak 16.000 koronával tartozik a segélyegyletnek s e parcellázásból a segélyegyletnek 30.000 korona van már biztosított nyeresége, a közgyűlés örvendetes tudomásul veszi. A kerületnek ama határozati javaslatára, hogy az esperességi segélyegyletek alapjai egyesítenek, a közgyűlés kimondja, hogy ezt kivihetetlennek tartja s autonóm jogáról és vagyonáról nem mond le s alapjait tovább is kezelni s fentartani akarja.

Lelkesszentelés Nyíregyházán. A tiszakerületi eperjesi theol. akad. három végzett theologusát, névszerint: Vietórisz Lászlót Mármaroszigetre missziói lelkészként való meghívással, Oláh Károlyt rozsnyói s.-lelkészül és Krásméry Gyulát nyíregyházi s.-lelkészül meghívással június 25-én délután 3 órakor avatta fel Geduly Henrik püspök.

A püspök ajkáról elhangzott nagyszabású avató beszéd nemcsak az ifjú Timotheusok lelkét járta át, hanem a nagytemplomot egészen betöltő előkellő hallgatóságra és egyházi előjáróságra is mély hatást gyakorolt. A legszebb püspöki funkcionál Hronyecz József püspöki titkár, Paulik János nyíregyházi, Fábray Tivadar malompataki lelkészek és Ligeti Ede nyíregyházi s.-lelkész segédkeztek. Az ünnepi aktus a „Confirma deus” eléneklése és a szeretetsókkal ért véget.

A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület f. évi rendes közgyűlését szeptember hó 19—21. napjain tartja Kassán. Kedden, szeptember 19-én délelőtt 7 és fél

órákor istentisztelet a templomban. Délelőtti 8 órától tartanak egymásutánban az egyházkerületi, közigazgatási, jogügyi, nyugdíjintézeti és Baldácsy bizottságok ülései a kassai ev. polgári leányiskola emeleti termében. A Baldácsy bizottság az egyházmegyék elnökségeinek közbejöttével megállapítja a segélykiosztási tervezetét. Délelőtti 11 órától az egyházkerületi iskolai bizottság ülése. Délutáni 2 és fél órától egyházkerületi számvevőszék ülése. Délután 3 és fél órától az egyházkerületi gyámint. bizottmány ülése s folytatva az egyházkerületi gyámintézet évi közgyűlése a polgári leányiskola termében. Délutáni 5 órától gyámintézeti istentisztelet a templomban. Esti 6 órától egyházkerületi értekezlet a polgári leányiskola termében. Esti 8 órától ismerkedési estély a Royal-szállóban.

A közgyűlés napjain *szerdán*, szeptember 20-án délelőtt 8 és fél órákor a közgyűlés istentisztelettel veszi kezdetét a templomban és tart ugyanott déli 1 óráig. Délután 3 órától a közgyűlésből kiküldött bizottságok ülése az ev. polgári leányiskola földszinti termében, esetleg a közgyűlés folytatása az ev. polgári leányiskola emeleti termében. *Csütörtökön* szeptember 21-én délután 7 és fél órától istentisztelettel bevezetett közgyűlés folytatása és délután 3 órától ugyancsak folytatása és befejezése.

A barsi egyházmegye Raab Károly esperes elnökle mellett lelkészértekezletet tartott Léván június 20-án. Ez alkalommal az ev. egyház elemi népiskolai tanítóinak szolgálati viszonyait meghatározó szabályrendelet tervezetére nézve javaslatot készítettek az egyházmegyei közgyűlés elé. Elhatározták továbbá, hogy a belmissióra összegyűlt összeget a már létező egyházmegyei szórvány-alaphoz csatolják.

A pozsonymegyei esperesség közgyűlése. A pozsonymegyei ág. h. ev. esperesség idei előkészítő értekezletét, valamint az iskolai és gyámintézeti bizottság ülését f. évi július 13-án Pozsonyban a Theol. Otthon tanácstermében reggeli 8 órákor tartják meg. Az esperességi közgyűlést Modorban tartják f. évi július 20-án. Aznap reggeli 8 órákor járulnak a lelkészek az Úr asztalához a német templomban; 9 órákor lesz a gyámintézeti istentisztelet a tót templomban, utána ugyanott a közgyűlés. A közebed alatt körüljár a Gusztáv Adolf-serleg a modori árvaház javára. A közgyűlés főtárgyai: 1. Ima. 2. Megnyitás. 3. Megalakulás. 4. Az esperes évi jelentése. 5. Esp. pénztár számadása. 6. Esp. segélyző intézet számadása. 7. Esp. számvevőszék jelentése. 8. Tűzkárbiztosítási jelentés. 9. Esp. gyámintézet közgyűlése. 10. Folyamodványok elintézése. 11. Egyházkerületi követek választása. 12. Az iskolai bizottság jelentése. 13. Tanítói szolgálati szabályrendelet. 14. Nagyszombati határozatok. 15. Adóalapi szabályrendelet. 16. Indítványok. 17. Jegyzőkönyv hitelesítése. 18. Jövő évi közgyűlés helye. 19. Berekesztő ima.

A pestmegyei ág. hitv. ev. tanító-egylet folyó évi június hó 28-án Budapesten a Deákteri ev. iskola dísztermében tartotta rendes évi közgyűlését, amelyen *Perényi Rezső* egyesületi alelnök elnökölt, aki elnöki jelentésében összefoglalta az elnökség egy évi működését, a múlt évi határozatok végrehajtása körül tett intézkedéseit, üdvözli a vendégeket, közöttük Dr. Petry Mór Pestvármegye kir. tanfelügyelőjét. Az első felolvasó *Sramkó Kálmán* rákospalotai tanító volt, aki a „Modern szociálpaedagógia”-ról tartott igen érdekes előadást egymás mellé állítván a szociális (társadalmi)

nevelést és az individualis (egyéni) nevelést. — A természetes nevelés mellett érvel s a szabadban való tanítás előnyét ecseteli. — Majd a vallástan anyagáról és tanítási módszeréről szól, azt a mai alakjában természetellenesnek és nehéznek tartja. Itt is a pedagógiai naturalismust állítja előtérbe, socialissá kell tennünk a vallás oktatását. A hasznossági elv tulhajtásának ellensúlyozására a leghatósabb eszköz a valóságos nevelés az idealistikus és bibliai szellem által, amelyet magoltatással átültetni nem lehet. *Tscheik Karolin* iklandi tanítónő „A női kézimunka tanításnak népiskoláinkban való gyakorlati jelentősége” címen tartott felolvasást. Ezen felolvasás alatt érkezett a terembe *Sárkány Béla* az egyesület elnöke, most megválasztott pestmegyei főesperes, akit az alelnök szívélyesen üdvözölt. — Ezen üdvözlést *Sárkány* megköszönve hosszabb beszédben fejtegeti a lelkész és a tanító közötti viszonyt és a közös munkában való egyetértést. Ma' d az alelnök üdvözli a jelenlevő új tanügyi esperest, *Kruttchnitt Antalt*. — *Mertz Gyula* apostagi tanító vitatárgyul adja elő e tételt: „A tanítók sátoros ünnepi predikálásának kérdése” nézete szerint a tanító csak akkor predikáljon, ha arra elháríthatatlan okok kényszerítik. A sátoros ünnepi délutánokon való tanítói predikálások pedig teljesen szüntessenek be. Többeknek hozzászólása után a közgyűlés az eddigi állapot fenntartása mellett foglalt állást már csak azért is, mert a helyi viszonyok és szokások ennek megváltoztatását úgy sem engedik meg. Különbek is, mivel az országos tanító egyesület e kérdéssel fog foglalkozni, tehát majd az fog ez ügyben mozgalmat indítani, addig is a lelkészek kérendők fel, hogy amint Dunántul már be is lett hozva, lassan szüntessék meg a maguk hatáskörében a sátoros ünnepi délutáni tanítói predikálást. *Alexy Lajos* tiszteletbeli elnök jelentést tesz az országos ág. evang. tanár- és tanítóegyesület soproni gyűléséről, melyet tudomásul vett a közgyűlés.

Egyházmegyei gyűlés. A veszprémi ev. egyházmegye június hó 22-én tartotta évi rendes közgyűlését. A gyűlésen letárgyalták az egyes bizottságok által előkészített ügyeket — így egyházmegyei jóváhagyást nyert a pápai gyülekezet új adózási kulcsáról alkotott szabályrendelet — és betöltöttek néhány üresedésben levő bizottsági, illetve tisztii állást. Így megválasztották, illetve beiktatták az egyházmegyei tisztii ügyészi állásba *Barcza Béla* devecseri ügyvédet, egyházmegyei törvényszéki bírónak megválasztották *dr. Kluge Endrét*, egyházmegyei gyámoldai pénztárosnak *Baldauf Gusztávot*. Ugyanezen gyűlésen jelentette be esperesi tisztéről lemondását *Hofbauer Pál*, mit a gyűlés — nagy sajnálattal bár — elfogadott, intézkedett egyuttal az új esperes választása ügyében is, elhatározván, hogy az egyes egyházközségek szavazataikat f. évi szeptember 1-ig küldjék be a szavazatbontó bizottság elnökéhez, *Belák István* felügyelőhöz *Enyingre*. Az új esperes beiktatása helyéül Pápa városa lett megállapítva

Kerületi közgyűlés. A dunántúli ev. egyházkerület f. évi rendes közgyűlését augusztus hó 9-én tartja Szombathelyen. E közgyűlés előtt az egyházkerület gyámintézet és az egyes bizottságok a következő sorrendben tartják üléseiket: Augusztus 7-én délután 2 órakor egyházkerületi véleményező bizottsági, délután 4 órakor gyámintézeti bizottsági, délután 5 órakor az egyházkerületi ének- és zenepártoló egyesület. Augusztus 8-án délelőtt 8 órakor az egyházkerületi evangé-

liumi egyesület tartja ülését, a gyűlésnek folytatása délután 2 órakor, 3 órakor az egyházkerületi tanítóegyesület közgyűlése. Délután 5 órakor az egyházkerületi közgyűlési előértekezlet, este 7 órakor gyámintézeti istentisztelet és utána közgyűlés tartatik.

Halálozás. Özv. *Zsámbokréty Lajosné* szül. *Draskóczy Augusztia*, *Zsámbokréty Lajos*, *István*, *Stúr* szül. *Zsámbokréty Kornélia*, *Busa* szül. *Zsámbokréty Lujza* a maguk, úgy az alúlirott, valamint a számos többi rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatják, hogy forrón szeretett férje, atyjuk, testvére, nagyapjuk, apósuk illetve sógoruk, nagytiszteletű *Zsámbokréty Lajos* úr, puhói ág hitv. ev. lelkész és dékán, 1911. évi június hó 25-én d. u. 5 órakor rövid szenvedés után életének 67-ik évében az Úrban csendesen elszenderült. A boldogult hült teteme f. évi június hó 27-ik napján délután 2 órakor fog örök nyugalomra tétetni. Puhó, 1911. június hó 26. Áldás és béke poraira! *Kiss* szül. *Zsámbokréty Antonia* nővére. *Kiss Mihály* sógor. *Dr. Stúr Károly*, *Busa János* vejei. Ifj. *Stúr Lajos*, *Kornélia*, *Busa János*, *Kornél* unokái. Özv. *Stúr Jánosné* szül. *Draskóczy Mária*, *Draskóczy Sarolta* sógornői.

Az elhunyt az Úr szőlőjének fáradhatatlan munkása volt. Életét az építés, az alkotás szelleme hatotta át mindhalálig. Fogadjon az Úr szeretettel hozzátért hű szolgáját.

Helyreigazítás. Illetékes helyről közlik velünk, hogy a múlt számunkban közlött 559. számú éneknek (Jaj de bús ez a ravatal) *Payr Sándor* nem a szerzője, hanem miként a függelékben foglalt jegyzék is mutatja, csak átdolgozója. Szerzője ismeretlen. Főként a szép dallamáért került bele az új énekeskönyvbe.

Nyugdíjazott lelkészeket érdeklő kérdés. Napjainkban már az evang. lelkészi korból is sokan nyugalomba vonódnak, életbevágó tehát a következő kérdés „Tartozik-e nyugdíjazott lelkész személye és nyugdíja után egyházi adót fizetni?” Egyházi törvényeink e tekintetben — tudtommal — nem intézkedtek, mert nem is volt rá szükség, de most már van; szóljanak tehát hozzá a hivatottak. Nézetem szerint a nyugalmazott lelkészt, ki egész életét az egyház szolgálatában fölemésztette, kinek szegényes nyugdíja függőadóság kamataival, bélyeg- és póstailletekkel mindenfelől nyirbáltatik, nem kellene végső napjaiban még egyházi adóval is nyugtalanítani. S. S. ny. lelkész.

Lelkészválasztás. A sajkóközi ev. egyház *Túróczy Pál* hegyaljai főesperes és báró *Radvánszky Kálmán* egyházfelügyelő s mint helyettes esp. felügyelő elnöklété mellett tartott közgyűlésében egyhangú lelkesedéssel *Ligeti Ede* nyíregyházi s-lelkészt választotta meg lelkészül.

Lelkészválasztás. A felsőszeli (Pozsonymegye) ág. h. ev. hitközség lelképásztorává az *Endreffy János* nyugdíjba vonuló lelkész távozásával megüresedett lelkészi állásra két pályázó közt szótöbbséggel báró *Podmaniczky Pált*, eddigi pozsonyi theol. akadémiai magántanárt választotta meg.

Tanítóválasztás. A grinádi ág. h. ev. hitközség 1911. évi június hó 29-én tartott közgyűlésében a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra három pályázó közt szótöbbséggel: *Lackner Károly* Lajost, eddigi szászcsanádi tanítót választotta meg.

A Luther-társaság könyvkereskedésének, függetlenül a Hornyánszky Viktor könyvnyomdájá- és könyvkereskedésétől, már 4 év óta önállóan vezetett üzlete van, minélfogva összes kiadványai a következő címen kaphatók: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 51/a.

Az Ev. Órállónak szánt iskolai értesítők aug. hó végéig dr. Szelényi Ödön theol. akad. tanár címére *Késmárkra* küldendők.

Hirdetések és pályázatok.

Pályázati hirdetés.

A rimafürészi (Rimafürész. u p. Tiszolc.) egyházközség lelkészi állomására, a tiszai egyházkerületi lelkészválasztási szabályrendelet 14. és 15. §-ai értelmében, pályázatot nyitok.

Az egyházközség nyelve tót. A lelkészi fizetés, a hivatalosan megállapított nyugdíj-igény szerint 4321 K.

A szabályszerűen felszerelendő pályázati kérvény f. é. július 20-dikáig küldendő be Rimaszombatba főesperesi hivatalomhoz.

Rimaszombat, 1911. június 24.

Gyürky Pál,
kishonti főesperes.

2-2

Pályázati hirdetés.

Alulírott egyházmegyei elnökség a megüresedett újvársándi lelkészi állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1. egy egész állomány (sessió, 36 kataszt. hold) föld használata; 2. készpénz 240 kor.; 3. 100 hl. búza, melyet az egyház pénzben fog megváltani; 4. 8 öl fa szintén pénzben fizetendő; 5. stólak és ünnepi offertoriumok. A fizetés 3600 koronára megy fel.

Az istentisztelet nyelve az anyaegyházban magyar, a fiók egyházban Szapáriligeten tót és magyar. A bányakerületi lelkészválasztó szabályrendelet 15. §-a értelmében kellően felszerelt kérvények alulírott espereshez július hó 15-ig betérjesztendők.

Békéscsaba, 1911. június hó 22-én.

Dr. Zsilinszky Endre, *Csepregi György,*
egyházmegyei felügyelő, esperes.

(2-2)

Pályázati hirdetés

A gömöri ágost. hitv. evang. egyházmegyébe kebelezett és nyugalomba vonulás folytán megüresült *felsősajói* egyház lelkészi állására ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen lelkészi állással a következő javadalmak vannak egybekötve.

1. Jó karban levő lakás, mellék épületekkel és kertekkel. 2. Az egyháztól; készpénz termények, föld, rét és palást díjak, 719 kor. és 46 fillérre, azaz

hétsházszázötvenkorona és negyvenhat fillérre értelve. 3. Állami kongrua 880 kor. és 54 fill. azaz nyolcszáznyolcvan korona és ötvennégy fillér.

A tiszai egyházkerület lelkészválasztási szabályrendeletének megfelelő szakaszai értelmében felszerelt jelentkezések, az alulírott főespereshez folyó évi augusztus hó 1-ig küldendők.

Budapesten és Rozsnyón, 1911. június 29.

Kubinyi Géza, s. k. *Terray Gyula,* s. k.
egyházmegyei felügyelő. főesperes.

3-1

Pályázati hirdetés

A gömöri ágost. hitv. evang. egyházmegyébe kebelezett és nyugalomba vonulás folytán megüresült *ujvársári* egyház lelkészi állására ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen lelkészi állással a következő javadalmak vannak egybekötve. 1. Jó karban levő lakás, mellék épületekkel és kertekkel. 2. Az egyháztól készpénz, termények, föld, rét és palástdíjak 929 kor. és 06 fill. azaz kilencszázhuszonkilenc korona és hat fillér. 3. Állami kongrua 670 kor. 94 fill. azaz hatszázhetven korona és kilencvennégy fillér.

A tiszai egyházkerület lelkészválasztási szabályrendeletének megfelelő szakaszai értelmében felszerelt jelentkezések, az alulírott főesperesi hivatalhoz, folyó évi augusztus hó 1-ig küldendők.

Budapesten és Rozsnyón, 1911. jun. 29.

Kubinyi Géza, s. k. *Terray Gyula,* s. k.
egyházmegyei felügyelő. főesperes.

3-1

Pályázat segédteklészi állásra.

A hivatalomnál rendszeresített esperesi s.-lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: évi 1200 kor. az egyházmegyei pénztárból, lakás világítással, fűtéssel és takarítással. Kötelesség: segédkezés a lelkészi hivatalban és az esperesi irodában. Az állás azonnal elfoglalható.

Jánossy Lajos,
esperes.

2-1.

Pályázat tanítói állásra.

Grabic-Slavonia kis községben egy nyugdíjazott tanító, vagy más alkalmas egyén tanítónak kerestetik az ottani ág. h. evang. német magániskolához.

Fizetés: Új kis lakáson (melléképületekkel együtt) kívül egy körülbelől 500 koronára menő jövedelem.

Kötelességek: 30 gyermek tanítása, a vasárnapi olvasó istentisztelet megtartása.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Justh Géza lelkész,
Slatina-Verőce m., Slavonia.

Pályázat.

Az eperjesi ág. hitv. ev. I. egyház polgári leányiskolájánál egy újonnan szervezett segédtanítói vagy segédtanítónői állásra pályázat hirdettetik. Az 1911. szeptember 1-én elfoglalandó állásra okleveles, a nyelv-

és történettudományi szakcsoportra képesített ág. hitv. ev. vallású polgári iskolai tanítók vagy tanítónők pályázhatnak, kik a német nyelvet is birják. A megválasztott köteles leendő heti 22 órában, szaktárgyain kívül esetleg más tárgyat is tanítani. Az állás javadalma: 1. Törzsfizetés 1400 korona. 2. Lakbér 420 korona. A megválasztott nyugdíjjogosultságát az országos törvények biztosítják. A kellően felszerelt kérvények 1911. évi augusztus 15-ig alúlrirt iskolaszéki egyházi elnökhöz küldendők be.

Eperjes, 1911. július 3.

Korbély Géza
ev. lelkész, iskola-
széki egyh. elnök.

3-1.

Pályázati hirdetés.

A nyiregyházi ág. h. ev. egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett egyik kántori állás betöltése céljából.

Az állás javadalma: az egyház pénztárából évi 1200 K készpénz-fizetés, 100 - 100 K ötödéves korpótlék és 560 K lakáspénz, továbbá a szokásos stóla jövedelmek, zene- és énektanítással tekintélyes mellékjövédelmet biztosíthat magának.

A másik kántorral teljesen egyenjogu kántor tennivalói; a rendes kántori és orgonista feladatok felváltva való elvégzése, egymás kölcsönös kisegítése, a központi elemi népiskolában hetenként 4 ének-óra adása, egyházi énekkar szervezése és vezetése.

Pályázóknak a magyar és tót nyelvben, valamint e két nyelvű istentiszteletek és temetések végzésében teljes jártassággal kell birniok.

Az elméleti képzettséget és életkort tanusító okmányokkal felszerelt pályázati kérvények 1911. augusztus hó 1-ig nyújtandók be az egyház igazg. lelkészi hivatalához.

A pályázók a megállapítandó sorrendben egy-egy vasárnapon a tót és magyar nyelvű istentiszteleten és egy temetésen képességüket bemutatni tartoznak. A választás ezen bemutatkozások megtörténte után fog kítűzetni. Az egyház az összes meghívottaknak uti-költségét megtéríti.

Kivánatos, hogy csak jóhangu, 30 fő- és 20 mellékváltozatu orgona kezelésére képes egyének pályázzanak.

Nyiregyháza, 1911. évi július hó 1-én

Geduly Henrik,
püspök, igazgató lelkész.

Balla Jenő,
egyházfelügyelő.

2-1

Pályázat segédlelkészi állásra

A nyiregyházi egyház a rendes lelkészszé tör-
tént megválasztás folytán megüresedett egyik *segéd-
lelkészi* állásra pályázatot hirdet.

A segédlelkész javadalmazása évi 2000 korona készpénzben és lakás természetben.

Az istentisztelet nyelve magyar és tót.

A pályázati kérvények *augusztus hó 1-ig* nyuj-
tandók be az igazgató lelkészi hivatalhoz.

Nyiregyháza, 1911. július hó 5.

Geduly Henrik,
ig. lelkész.

Balla Jenő,
egyházfelügyelő

2-1

Pályázati hirdetés.

A *körmendi* ág hitv. evang. gyülekezet a kör-
mendi evang. népiskolánál szervezendő második tanítói
állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1000 korona készpénz fizetés és
pedig 100 kor. a gyülekezet pénztárából, 900 kor.
pedig államsegélyből. Lakás.

Kötelessége az I. és II. osztály vezetése.

Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők.

A kérvényhez csatolandó: 1. születési bizonyít-
vány. 2. képesítő oklevél. 3 működési bizonyítvány.

A pályázati kérvény alólirott nál július 31-ig be-
adandó. Az állást szeptember 1-én el kell foglalni.

Körmend, 1911. június 25-én.

Kapi Béla,
ev. lelkész,
iskolaszéki elnök

Keresztyén énekeskönyv

a Luther-Társaság könyvkereskedésében

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 51. sz. a.

Kiadja a dunántúli ág. hitv. evang. egyház-
kerület című *új* énekeskönyv, melynek bírál-
lata a lap hasábjain megjelent, kapható:

Félvászonkötésben	2 K 20 f
50 példányon felüli megrendelésnél	1 « 65 »
Egész vászonkötésben tokkal	2 « 80 »
50 példányon felüli megrendelésnél	2 « 10 »

Továbbá különböző bőrkötésben. csont utánzatú
(celluloid kötésben is kapható. A hozzávaló dal-
lamkönyvecske ára 24 fillér. — Ugyanott kapható
még a régebbi

dunántúli énekeskönyv, a győri énekeskönyv és a békéscsabai énekeskönyv

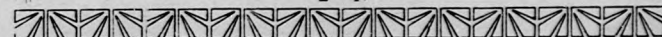
különböző kötésekben.

Rendeléseket kérünk a következő címre intézni:

LUTHER-TÁRSASÁG könyvkereskedése

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 51. sz. a.

2-1.

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

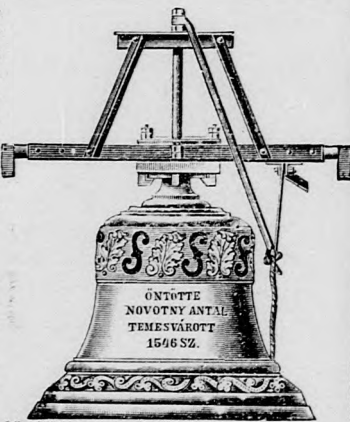
Temesvár, Gyár-
város.

Ajnlj magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangesoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modorú átlukaszott harangjait,

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorúak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modorú haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Élőítségvetések és képes árlapok díj entesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításán milleniumi nagy éremmel kiüntetve. 17—52.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1896 SZ.

Orgonaépítési műintézet

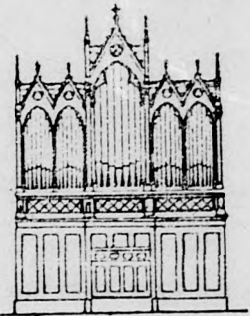
Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve.

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját, amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavítást és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít.

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

Pontos és legjobb :: **ÓRÁK** 5 évi jótállás mellett!

Egyházi szentedények,

úrvacsora-kelyhek, keresztelő-kannák és medencék, borkancsók.

Arany és ezüst ékszerek,

evő-eszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is.

Pontos kiszolgálás

Alacsony árak!

POLGÁR KÁLMÁN

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

Budapest, VII. Erzsébet-körút 29.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Arjegyzék 2000 rajzzal ingyen es bérmentve.

100—62.